

6.4 Lekce 4

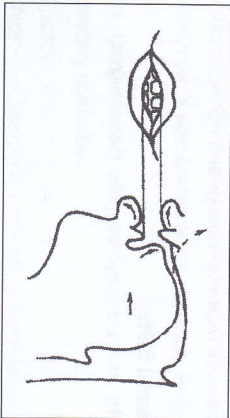
6.4.1 Rytmus ruského slova

Čtěte slova podle rytmického modelu. Pokud potřebujete, vyznačte si přízvuk.

ТА – ТА – ТÁ – ТА

дорогого, прочитаю, воскресенье, земледелец, двухэтажный, государство, проживаает, перед садом, перед домом, над машиной, не расслышал, не за вами, за домами, королева, предложение, совокупность, бездарность, единица, стихотворный

6.4.2 Souhláska [ш]

Při výslovnosti dlouhého měkkého š, graficky vyjádřeného písmenem ш, mají rty větší úlohu než v případě výslovnosti tvrdého [ш]: jsou napnuté, roztažené, koutky jsou lehce svěšeny. Zadní část hřbetu jazyka (dorsal) se lehce posouvá směrem dopředu a dolů.

Měkké dlouhé š (v ruské fonetické transkripci se pro něj používá symbol [ш'ш'], příhradně [ш':]) se výrazně odlišuje od výslovnosti tvrdého ruského [ш]. Jedná se o konsonant, který je za všech okolností měkký. Vedle popsané artikulace existuje ještě jeden způsob jeho realizace v řeči – [ш'ч']. I když se s touto podobou setkáváme v některých oblastech Ruska (například v Petrohradu a okolí), nejedná se o normativní a spisovnou výslovnost danou současnou ortografickou normou.

V porovnání s češtinou je ruská souhláska [ш':] měkkí a příbližně dvojnásobně delší než české [š]. Při nácviku artikulace však můžeme jako východí pozici využít slova, v nichž je v češtině slabika ši, například šíška, šípek, šílený. Pro dosažení odpovídající měkkosti rak lehce roztáhneme rty.

Při nácviku i následující fixaci jeho artikulace je nutné dbát na dostatečně silnou a výraznou odlišnost od [ш]. Pod vlivem učitelů na nižších stupních školy či rodičů se také u mnohých žáků a studentů setkáváme s výslovností [ш'ч']. V těchto případech je třeba co nejdříve zjistit korekci nesprávných návyků a osvojení normativní výslovnosti [ш':].

U učitelů ruského jazyka na všech typech škol by rak měla být normativní výslovnost jedinou možnou.

1. Poslouchejte a opakujte.

иши – ши – ши – ш' – ш' – ш' – ш' – ш' – ш' – ш'

иши	иши – ши	ши	ыши	иш	ыш
ише	ише – ше	ше	эше	еш	эш
иша	иша – ша	ша	аша	яш	аш
ишу	ишу – шу	шу	ушу	юш	юш

2. Čtěte slabiky.

иши	цими	пши	ципи	тши	цти	кши	цки
иша	цимя	пша	ципя	тша	цпя	кша	цпя
ише	циме	пше	ципе	тше	цпе	кше	цке
ишу	циму	пшу	ципу	тшу	цпу	кшу	цкю

3. Poslouchejte a opakujte.

общий, вообщё, сообщёние, общество, пригашить, защити, клеш, клеши, веши, плюш, щель, плаш, вещь, борщ, ци, товáриш, пóмощь, щёдрыи, священный, упрошáть, защищáть, чáща, прощáть, беспощáдный, щётка, щёки, грущóба, щúка, тренёщущий, чйщú, годовщйна, тцáтьельно, носильщик

4. Čtěte slova. Jedná se o tvaru přičestí přítomného činného.

говорящий, пишущий, сидящий, смотрящий, изучающий, влияющий, действующий, представляющий, определяющий, относящийся, являющийся, занимающийся, содержащийся, называющийся, работающий, думающий, слушающий, знающий, спрашивающий, рассказывающий, плачущий, берущий, дающий, живущий, плачущий, поющий, рóющий, мбóющий, пьóющий, шьóющий, льóющий

5. Poslouchejte a opakujte. Věnujte pozornost výslovnosti skupin souhlásek чч, зч, жч, шч

Pozor! V ruském jazyce existují příhrady, kdy se skupiny souhlásek чч, зч, жч, шч vyslovují

Этой щёткой чищу брюки,
Все три щётки мне нужны.

Щенók и щётка

Щегóл щебетáл и щёлкал, а щúплый щенók щúрился и щипáл щётку, щекотáвшую
щенкá щетíнками.

Где щи – тут и нас ищи.

Говорят, что тёща – ад, а тёща – клад.

Мужчины всё прощáют жéнщине, крóме стáрости.

Нé было бы счáстья, да несчáстье помогó.

6.5 Lekce 5

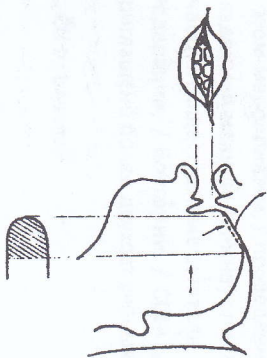
6.5.1 Rytmus ruského slova

Čtete slova podle rytmického modelu. Pokud potřebujete, vyznačte si přízvuk.

ТА – ТА – ТА – ТА

Нарисовать, благословить, переводить, договорить, голосовать, не дописал, безголовов, перед тобой, над головой, из городов, не уходи, не говори, поговорил, не забывай

6.5.2 Souhláská [ч]

Při výslovnosti tohoto konsonantu v ruském jazyce jsou důležité dva artikulační momenty. Počátek artikulace – smýčka přední části jazyka a jeho hrotu (аперху) s předními zuby. Hlásková vzniká v důsledku náporu proudu vzduchu, který rozpojuje smýčku krátkým úžinovým prvkem. Kraje jazyka jsou přitisknuty k bočním zubům, ty jsou při artikulaci lehce vyšrpeny.

V současném ruském jazyce je [ч'] ve všech pozicích měkké. V porovnání s češtinou je ruské [ч'] měkké. Je důležité, aby žáci tuto vlastnost respektovali a snažili se při výslovnosti o dosažení maximální měkkosti. Při nácviku artikulace je možné vyjít od postavení mluvivdel při výslovnosti slabiky [či], přičemž však je důležité, aby byl hrot jazyka posunut směrem kupředu a ry roztaženy do mírného úsměvu, čímž je docíleno vytvoření smýčky a změkčení.

Kromě české výslovnosti ruského [ч'] se u žáků i studentů setkáváme také s tím, že tuto souhlásku vyslovují shodně s ruskými [ж], [ш] tvrdě. Může to být dáno i tím, že v českém jazyce jsou [č], [š], i [ž] měkké souhlásky (tedy mají stejný charakteristický rys), zatímco v ruštině tomu tak není.

1. Poslouchejte a opakujte.

ИЧИ – ЧИ – ЧИ – ЧИ – ЧИ – ЧИ – ЧИ – ЧИ	ИЧИ – ЧИ – ЧИ – ЧИ	ЫЧИ	ИЧ	ЫЧ
ИЧЕ	ИЧЕ – ЧЕ – ЧЕ	ЭЧЕ	ЕЧ	ЭЧ
ИЧА	ИЧА – ЧА – ЧА	АЧА	ЯЧ	АЧ
ИЧУ	ИЧУ – ЧУ – ЧУ	УЧУ	ЮЧ	УЧ

2. Čtete slabiky. Věnujte pozornost výslovnosti [ч'].

ИЧИ	ИМИ	ИЧИ	ИПИ	ИЧИ	ИТИ	ИЧИ	ИКИ
ИЧА	ИМА	ИЧА	ИПА	ИЧА	ИПА	ИЧА	ИКА
ИЧЕ	ИМЕ	ИЧЕ	ИПЕ	ИЧЕ	ИПЕ	ИЧЕ	ИКЕ
ИЧУ	ИМУ	ИЧУ	ИПУ	ИЧУ	ИПУ	ИЧУ	ИКУ
ЧИТ	ЧЕТ	ЧОТ	ЧАТ	ДАЧ	ДОЧ	ДУЧ	ДУЧ
ЧИШ	ЧЕШ	ЧОШ	ЧАШ	ЖИЧ	ЖЕЧ	ЖОЧ	ЖУЧ

3. Poslouchejte a opakujte.

четыре, часы, цепуха, немодан, чернота, чин, чай, чек, честь, череп, через, час, чай, чайка, часть, чаша, чёлка, чёлка, чёлка, чуб, чуб, кричи, кричи, плечо, хоч, плачу, учу, тучу, учит, учено, чечевича, чечётка, дичь, стричь, Течь, печь, лечь, речь, мяч, ключ, дочь, ночь, луч, врач, зачёр

4. Poslouchejte a opakujte. Všimněte si rozdílu ve výslovnosti [ч] v češtině a [ч'] v ruštině.

čas – час	čaj – чай	časťo – часťo	čisty – чистый
časť – часть	čech – чех	čechy – Чехия	časť – часть
učení – учение	meč – меч	nerlač – не плачь	mlčet – молчать
mlč – мяч	učit – учить	četní – чтение	čížek – чайник

5. Poslouchejte a opakujte. Věnujte pozornost výslovnosti skupin souhlásek тч

Pozor! Skupina hlásek тч, дч ve slovu jako další měkké [ч'] – jazyk se ustaluje v pozici artikulace [m], smýčka tvrdá děle.

лётчик, пулемётчик, ветчинá, нахóдчивый, подчеркнóть, отчёт, отчáсти, óтчество, доклáдчик, водопровóдчик

6. Стéте, вéпнiце розогност роздiлiтм ве вiслювности слáвiк та – твá.

чиИ – чЫи	чи – чЫи
чиА – чЫá	ча – чЫá
чиУ – чЫю	чу – чЫю
чиО – чЫё	чо – чЫё

7. Poslouchajte a opakujte. Poté sami čtete.

00:37 Старичё, мущичё, вóлчы, вóлчья, вóлчье, вóлчью, зáячья, бýичья, ничья
чыи часы, нóчью в чáше, вóлчья чéлoсть, чья чечевица, чьё чýчело

8. Od uvedených jmen vytvořte ratolpma (jména po otci) s použitím přípony -ович.

Vzor: Иван – Иванович

Олéг, Марк, Глeб, Егóр, Ромáн, Антóн, Виктoр, Фeдoр, Борiс, Даниiл, Владiимир,
Леонiд, Алексáндр, Владислáв, Ростислáв

9. Стéте. Zkuste pasvičit přednes.

тўчи

тўчки небéсные, вéчные стрáнники!
Стéпью лaзурною, цéпью жемчўжною
Мчйтесь вы, бўдто как я же, изгнáнники
С мiлого сéвера в стóрону ю́жную.

Кто же вас гóнит: судьбóй иль рeшéние?
Зáвисть ли тáйная? Злóба ли открýтая?
Или на вас тяготiт преступлéние?
Или дрүзёй клеветá ядовiтая?

Нет, вам наскўчили нiвы бесплóдные...
чўжды вам стрáсти и чўжды стрáдáния;

Вéчно холóдные, вéчно свобóдные,
Нет у вас рóдины, нет вам изгнáния.

(М. Ю. Лермонтов)

10. Прослiсуйте вiслювност.

Дочь не прочь тебе помочь.
Из ключей течёт ручей.
На печи калачи, как огонь горячи.
Не кричи и не ворчи, а лучше помолчи.
У четырёх черепашек по четырёх черепашонка.
Чайки у причала отчаянно кричали.
Черепаха, не скучая, час сидит за чайской чашей.

В четвёрт, четвёртого числа, в четырёх с четвёртью часá, четырёх чёрненьких
чумáзеньких чертёнка чертили чёрными чернилами чертёж чреэвычайно чiсто.

Нáша Тáня грóмко глáчет:
Уронила в рéчку мáчик.
Тiше, Тáнечка, не плáчь:
Не угóнет в рéчке мяч.

Чижик и черепаха
Черноглазый чижик четырёх часá чинил, а черепашка в чулках и цепцё чистила
чердáк и чáсто чихáла. Чижик и черепашка – чемпиóны по чiстке чердáков.
Апххй!

11. Прослiсуйте si вiслювност [ч'] зрeвeт. Нудвa i вiдео на YouTube.

Чўнга-чáнга, синий небосвóд!
чўнга-чáнга, лéто крўглый год!

Чўнга-чўнга, вёсело живём!
Чўнга-чўнга, пёсенку поём!

Припёв:

Чўдо-ўстров, чўдо-ўстров
Жить на нём легко и просто,
Жить на нём легко и просто
Чўнга-чўнга.
Наше счастье постоянно!
Жуй кокосы! Ешь бананы!
Жуй кокосы! Ешь бананы!
Чўнга-чўнга.

Чўнга-чўнга

Мёста лўчше нет!

Чўнга-чўнга

Мы не знаем бед!

Чўнга-чўнга

Кто здесь прожил час,

Чўнга-чўнга

не покинет нас.

Припёв

Od všech
před into
poklesu ú
větného t
slově, ale
Význam (t
bru hlasu
konstruk

IK-5 se n

A. při vyj
sloven

Како́й

Отвпа

B. při vy
пříка

C. při vy
s táza

1. Poslec

2. Poslo
tenzité z

Како́й с

Како́й с

Како́е y